

12.02.2015

Ammattikorkeakoulut

Viite

Asia

Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauk käytänteet sopimuskaudella 2017–2020, rahoituslaskelmat ja vuoden 2014 toimintaa koskeva raportointi

Ohjaus- ja palautemenettelyn uudistaminen sopimuskaudella 2017–2020

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on vastuu hallinnonalansa ohjauksesta ja valvonnasta. Korkeakouluilla on vastaavasti tilivelvollisuus toiminnastaan ja voimavarojen tavoitteiden mukaisesta käytöstä. Ammattikorkeakouluja koskeva ohjaus perustuu ammattikorkeakoululain (932/2014) 42 §:n mukaiseen tavoitteiden asettamiseen, seurantaan ja arviointiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen väliset seuraavat sopimusneuvottelut käydään vuonna 2016 koskien sopimuskaudetta 2017–2020. Sopimuksen sisältöä uudistetaan edelleen aiempaa strategisemmaksi ja sen rakennetta yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Tutkintotavoitteiden asettelulle antaa pohjaa vuonna 2015 valmistuva koulutustarpeiden ennakoitintyö.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toimittaa korkeakouluille seuraavaan sopimuskauteen valmistautumisesta yksityiskohtaisemman aikataulun ja ohjeistuksen uuden hallituksen ohjelman hyväksymisen ja valtakunnallisen koulutustarve-ennakoinnin valmistumisen jälkeen alkusyksystä 2015. Toisin kuin aikaisemmin on ilmoitettu, korkeakouluille ei syksyllä 2015 anneta korkeakoulukohtaista palautetta. Loppuvuodesta 2015 korkeakouluille annetaan hallitusohjelmasta johdetut kehittämislinjaukset.

Syksyllä 2016 käytäviä sopimuskauden neuvotteluja varten ammattikorkeakoulujen tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään huhtikuussa 2016 vähintään vuoden 2020 loppuun ulottuva ammattikorkeakoulun hallituksen hyväksymä strategia. Lisäksi rakenteellisessa kehittämisessä, alakohtaisten ratkaisujen valmistelussa, profiloinnissa ja työnjaossa lähtökohta on se, että ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet ratkaisuihin viimeistään keväällä 2016, jotta ne voidaan ottaa huomioon syksyllä 2016 käytävissä sopimuskauden 2017–2020 neuvotteluissa.

Rahoitusmalli. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti vuoden 2014 syksyllä ammattikorkeakoulujen kanssa valmistelun ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin uudistamiseksi vuodesta 2017 alkaen. Tavoitteeksi on asetettu, että rahoitusmalli tukee valtakunnallisia korkeakoulupoliittisia tavoitteita sekä ammattikorkeakoulusektorin profiilia suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä. Sen tavoitteena on kannustaa uusimuotoisia ammattikorkeakouluja strategiseen kehittämiseen. Nykyiseen rahoitusmalliin liittyviä kehittämistarpeita on havaittu esimerkiksi strategiarahoituksen, koulutusalojen kustannuserojen huomioimisen, koulutusta koskevien kriteerien määrittelyn, laadullisen työllistymisen huomioimisen sekä erikoistumiskoulutusten ja uudistuvan opiskelijapalautejärjestelmän osalta. Työryhmän ehdotus valmistuu lokakuun 2015 loppuun mennessä siten, että lausuntokierros ja asetusmuutokset saadaan tehdyksi kevään 2016 aikana. Ammattikorkeakoulujen rahoitus kohdennetaan uudistettujen säädösten mukaisesti vuodelle 2017.

Palautemenettely. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen osana ammattikorkeakouluille annetaan korkeakoulukohtaista palautetta sopimusneuvottelun yhteydessä ja korkeakouluvierailun aikana sekä määräjain kaikille ammattikorkeakouluille yhteisenä kirjallisena palautteena. Palautemenettely perustuu ammattikorkeakoululain (932/2014) 42 §:n mukaiseen tavoitteiden seurantaan ja arviointiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö uudistaa palautemenettelyä siten, että korkeakoulukohtaista palautetta annetaan ammattikorkeakouluille syksyllä 2016 sopimusneuvottelujen yhteydessä. Jatkossa (ammatti)korkeakoulut saavat vuosittain elo-syyskuussa käyttöönsä tavoitteiden toteumaraportin ja tilastoaineistoa korkeakoulun asemoitumisesta valtakunnallisessa korkeakoulukokonaisuudessa. Kaikille (ammatti)korkeakouluille yhteinen korkeakoululaitoksen kehittämistilaa ja -tarpeita koskeva kirjallinen palaute annetaan syksyllä 2018, jolloin yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksista tehtävät vaikutusarviointit ovat valmiina. Väli vuosina opetus- ja kulttuuriministeriö ei laadi korkeakoulukohtaista kirjallista palautetta. Kauden 2017–2020 kokoava palaute annetaan tätä seuraavan kauden sopimusneuvottelussa vuonna 2020.

Korkeakouluvierailut. Opetus- ja kulttuuriministeriö käy kussakin korkeakoulussa yhden kerran ohjaukseen liittyvällä korkeakouluvierailulla vuosien 2017–2019 aikana. Korkeakouluvierailut rakentuvat vuoropuhelulle, jonka tavoitteena on korkeakoulujen strategisen työn tukeminen ja strategian toimeenpanon seuranta. Vierailun valmistelua ja ministeriön palautetta varten kukin korkeakoulu toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle myöhemmin toimitettavan ohjeistuksen mukaisen raportointiaineiston ennen vierailua. Vierailut rakentuvat korkeakoulun johdolle, henkilöstölle, sidosryhmille ja opiskelijoille suunnatuista tapaamisista.

Seminaarit. Vuosina 2018–2019 järjestetään kuudella korkeakoulualueella (Suurmetropolialue, Lounaisrannikko, Väli-Suomi, Itä-Suomi, Pohjanmaa, Pohjois-Suomi) alue-seminaarit, joiden tavoitteena on edistää muun muassa korkeakoulujen ja niiden sidosryhmien sekä tutkimuslaitosten vaikuttavuutta, yhteistyötä ja työnjakoa sekä kansainvälistymistä. Seminaarit ovat sisällöltään alueen erityispiirteet huomioon ottavia tilaisuuksia, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö järjestää yhteistyössä alueen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon keväteseminaari järjestetään 16.6.2015 Helsingissä. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon syksyn seminaari järjestetään 9.-10.12.2015 Vaasassa.

Rahoituslaskelmat vuodelle 2016 ja vuoden 2015 kohdentamattomat määrärahat

Ammattikorkeakouluille ei ole tällä hetkellä vuodelle 2016 päätettyjä uusia menosäästöjä. Keväällä aloittava uusi hallitus tekee kuitenkin hallitusohjelmansa pohjalta tarvittavat muutokset aiempiin kehyspäätöksiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että jo aiemmin toteutetut menosäästöt yhdessä yleisten laadun ja vaikuttavuuden vahvistamistarpeiden kanssa edellyttävät ammattikorkeakouluissa strategisesti oikein kohdennettuja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä ja toiminnan kehittämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee vuoden 2016 ammattikorkeakoulukohtaiset rahoituspäätökset voimassa olevien rahoitussäädösten pohjalta. Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus määräytyy vuodesta 2015 lähtien uuden ammattikorkeakoululain, ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen sekä ja opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun asetuksen perusteella. Alustava tieto vuoden 2016 rahoituksesta toimitetaan ammattikorkeakouluille hallituksen annettua vuotta 2016 koskevan talousarvioesityksensä eduskunnalle alkusyksystä 2015.

Vuonna 2015 ammattikorkeakouluindeksien puolittaminen kompensoitiin vastaavan suuruisella lisärahoituksella. Vuonna 2016 kompensatio poistuu, mikä vähentää ammattikorkeakoulujen rahoitusta 5,4 miljoonalla eurolla.

Valtion rahoitus sisältää strategiarahoitusosuuden, jonka lähtökohtana on ammattikorkeakoulujen oma strategiatyö. Ministeriö on pyytänyt loppuvuodesta 2014 ammattikorkeakoulujen esityksiä huomioon otettaviksi strategiarahoitusta vuosille 2015 ja 2016 suunnattaessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön aiemman linjauksen mukaisesti sopimuskauden 2013–2016 strateginen rahoitus suunnataan ammattikorkeakoulu-uudistuksen toteuttamiseen ja sitä tukevaan strategiseen ja rakenteelliseen kehittämistyöhön. Strategisen rahoituksen osuus perusrahoituksesta on tarkoitus säilyttää nykyisellä tasolla vuoden 2016 rahoitusta suunnattaessa.

Ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyen valtio osoittaa ammattikorkeakoulujen pääomittamiseen 50 milj. euroa vuonna 2015. Pääomituserät sijoitetaan ammattikorkeakoulujen SVOP-rahastoihin. Ammattikorkeakoulun tulee määrätä yhtiöjärjestyksensä, että valtiolla on - osakeyhtiölain rajoittein - pääomituserää vastaava oikeus yhtiön varoihin varojen jaossa ammattikorkeakoulutoiminnan loppuessa tai yhtiötä purettaessa. Pääomittamisen edellytyksenä on opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulun välinen sopimus pääomituksen ehdoista. Sopimukset toimitetaan ammattikorkeakouluille allekirjoitettaviksi helmikuun 2015 loppuun mennessä. Pääomittamisen rahoituspäätökset tehdään tämän jälkeen.

Valtion pääomitukset ammattikorkeakouluihin tehdään kahdessa kategoriassa:

1) 24 prosenttia kohdennetaan tasan kaikkien ammattikorkeakoulujen kesken (0,5 milj. euroa/ ammattikorkeakoulu) ja 2) 76 prosenttia kohdennetaan ammattikorkeakouluille niiden toiminnan laajuuden perusteella. Tämä tapahtuu puoliksi vuoden 2013 ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien kokopäiväopiskelijoiden (FTE) ja puoliksi vuoden 2013 opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteenlasketun henkilötyövuosimäärän suh-

teessa. Yhdistyneiden ammattikorkeakoulujen osalta otetaan huomioon uuden ammatikorkeakoulun taustalla olleiden aiempien ammattikorkeakoulujen tiedot.

Vuosina 2015 ja 2016 varsinaisen arvonlisäverokompensaation laskennassa otetaan huomioon mitoituserusteena vain kulutusmenojen ja investointien arvonlisäveromenot. Arvonlisäverolain 30 § muutoksen perusteella vuoden 2015 lisätalousarviossa määrärahalisäyksenä otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen vuosien 2014 ja 2015 vuokrien arvonlisäveromenot ja vuoden 2016 lisätalousarviossa vuoden 2016 vuokrien arvonlisäveromenot vuokrasopimuksiin perustuen. Ammattikorkeakoulujen tulee toimittaa 30.6.2015 mennessä opetus- ja kulttuuriministeriölle hakemuksensa em. korvaavan arvonlisäveron määrästä ja sen perusteena olevista vuokrasopimuksista.

Ammattikorkeakoululain 68 §:n 13 momenttiin perustuen valtio korvaa hakemuksesta vuonna 2016 kertaluonteisesti arvonlisäverot ja/tai niiden palautukset, joihin ammattikorkeakouluilla on ollut oikeus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 32 § 2 momentin perusteella. Korvauksiin liittyvät hakemukset on toimitettava opetus- ja kulttuuriministeriölle 30.4.2015 mennessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö suosittelee, että jatkossa rakennerahastorahoituksen hanke-esitykset rahoittajille toimitetaan rehtorin kautta/allekirjoittamina, jotta aluevaroilta voitaisiin vahvemmin tukea korkeakoulukokonaisuuden strategista kehittämistä.

Vuonna 2015 ammattikorkeakouluille kohdennettavia merkittäviä määrärahoja ovat molempia korkeakoulusektoreita koskevat avustukset korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määräaikaan lisäykseen (18 milj. euroa) ja rakennemuutokset johdosta käynnistettävien tutkintoon johtavien muuntokoulutusohjelmien rahoittaminen (2 milj. euroa).

Yliopistoille ja ammattikorkeakouluille kohdennetaan vuoden 2015 talousarviosta yhteensä 4 miljoonaa euroa erillisinä valtionavustuksina erikoistumiskoulutuksen toteuttamiseen (ja 1,9 miljoonaa euroa opetushenkilöstön erikoistumiskoulutuksen toteuttamiseen). Opetus- ja kulttuuriministeriön aikuiskoulutuspolitiikan yksikkö ohjeistaa näiden avustusten hakemisesta erillisellä kirjeellä.

Vuoden 2014 toiminnan raportointi

Ammattikorkeakouluja pyydetään toimittamaan 16.3.2015 mennessä kauden 2013–2016 sopimuksessa edellytetty raportointi keskeisten kehittämistoimenpiteiden etenemisestä sekä muu strategian toimeenpanon seurannan ja arvioinnin kannalta tarkoitukseenmukainen aineisto.

Ministeriötä tulee informoida vuoden aikana toimeenpantavista rakenteellisista uudistuksista, joilla on merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Ammattikorkeakoulun tulee rakennuudistusten yhteydessä noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja huolehtia opiskelijoiden oikeusturvasta.

Kaikki aineisto toimitetaan ministeriöön sähköisesti käyttäen KOTA-tietojärjestelmää. Ammattikorkeakouluja pyydetään toimittamaan tilinpäätösasiakirjansa opetus- ja kulttuuriministeriöön välittömästi niiden vahvistamisen jälkeen. Ne ammattikorkeakoulut, jotka eivät vielä vuonna 2014 toimineet osakeyhtiömuodossa, toimittavat toimilupahakemuksen yhteydessä käytetyn mallin mukaisesti eriytyt laskelmat taloudestaan.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhteydessä parannetaan ammattikorkeakoulujen talouden seurantaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen yhteistyönä on valmisteltu ammattikorkeakoulujen taloushallinnon koodisto, jonka avulla tuotetaan

ammattikorkeakoulujen taloudesta vertailukelpoista tietoa luomalla yhtenevät menettelytavat ammattikorkeakoulujen talouden raportointiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö on vahvistanut 30.12.2014 (dnro 8/500/2013) taloushallinnon koodiston noudatettavaksi ammattikorkeakoululain 45§:n perusteella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön edellyttämät tilastotiedot vuodelta 2014 toimitetaan ministeriölle tätä koskevien ohjeiden mukaisesti. Tiedonkeruun tarkemmat ohjeet on toimitettu erillisellä kirjeellä 18.11.2014 (dnro OKM/77/592/2014).

Lisätietoja antavat tarvittaessa:

- opetusneuvos Maarit Palonen, puh. 0295 3 30139 (maarit.palonen@minedu.fi)
- aikuiskoulutuspolitiikan yksikön erillismäärärahojen hakeminen ylitarkastaja Sanna Hirsivaara, puh. 0295 3 30111 (sanna.hirsivaara@minedu.fi)
- KOTA-tietojärjestelmän ja XDW-tietovaraston tekniset kysymykset ylitarkastaja Jukka Haapamäki, puh. 0295 3 30088 (jukka.haapamaki@minedu.fi).

Ylijohtaja

Tapio Kosunen

Opetusneuvos

Jorma Karhu

Tiedoksi

Opetus- ja viestintäministeri Krista Kiuru
Erityisavustaja Mikko Koskinen
Erityisavustaja Heli Tomminen
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
Suomen Akatemia
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry
Suomen yliopistot UNIFI ry
Suomen Ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
Aikuiskoulutuspolitiikan yksikkö
Hallintoyksikkö
Koulutuspolitiikan osasto